

ΕΛΛΑΔΑ

Βασικές εξελίξεις από το Μάιο του 2005: Το 2005, το Τάγμα Εκκαθάρισης Εδάφους Ναρκοπεδίων εξέτασε περίπου 2,25 τετραγωνικά χιλιόμετρα σε διαφορετικές τοποθεσίες της χώρας, κυρίως τα βουνά Γράμμος και Βίτσι στα βορειοδυτικά. Μέχρι τις 10 Απριλίου 2006 είχαν αφαιρεθεί 10.002 από τις 24.751 νάρκες κατά προσωπικού από τα ναρκοπέδια του ποταμού Έβρου στα σύνορα με την Τουρκία. Το 2005, τουλάχιστον επτά άτομα έχασαν τη ζωή τους και ένας τραυματίστηκε στα ναρκοπέδια του Έβρου. Το Παρατηρητήριο Ναρκών εξακρίβωσε μία περίπτωση επανένταξης και παροχής άλλης βοήθειας σε πολίτη που επιβίωσε από νάρκη στην Ελλάδα.

Πολιτική Κατάργησης Ναρκών

Η Ελληνική Δημοκρατία υπέγραψε τη Συνθήκη Κατάργησης Ναρκών στις 3 Δεκεμβρίου 1997, την επικύρωσε στις 25 Σεπτεμβρίου 2003 και η Συνθήκη ενεργοποιήθηκε την 1 Μαρτίου 2004. Η επικύρωση έθεσε τη Συνθήκη Κατάργησης Ναρκών μέρος της Ελληνικής νομοθεσίας.¹ Στις αναφορές διαφάνειας του Άρθρου 7 που κατατέθηκαν τον Απρίλιο του 2006, η Ελλάδα για πρώτη φορά συμπεριέλαβε λεπτομέρειες των ρυθμίσεων για λήψη εθνικών μέτρων και διευκρίνισε ποια μέρη του υπάρχοντος ποινικού δικαίου παρέχουν τις απαιτούμενες ποινικές κυρώσεις για παραβιάσεις της συνθήκης.²

Η Ελλάδα συμμετείχε στην Έκτη Συνάντηση των Κρατών Μελών στο Ζάκρεμπ της Κροατίας (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2005) και έκανε δηλώσεις για τη δράση της σχετικά με τις νάρκες. Επίσης, συμμετείχε στις συναντήσεις της Διαρκούς Επιτροπής (Ιούνιος 2005 και Μάιος 2006). Κατά τη συνεδρίαση του Μαΐου υπέβαλλε αναφορά σχετικά με τις πρόσφατες ενέργειες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων εκκαθάρισης ναρκών σύμφωνα με το Άρθρο 5.

Το Παρατηρητήριο Ναρκών διαθέτει αντίγραφο της ετήσιας αναφοράς για το Άρθρο 7 (30 Απριλίου 2006), η οποία καλύπτει τη χρονική περίοδο 30 Απριλίου 2005 - 30 Απριλίου 2006. Η αναφορά χρησιμοποιεί όλες τις προκαθορισμένες φόρμες (συμπεριλαμβάνεται και το προαιρετικό έντυπο J).³ Η αναφορά δεν είχε αποσταλεί στην ιστοσελίδα των Ηνωμένων Εθνών μέχρι τον Ιούλιο του 2006.

Η Ελλάδα δεν συμμετείχε στις εκτενείς συνομιλίες των Κρατών Μελών για ζητήματα επεξηγήσεων και επικύρωσης σχετικά με τα Άρθρα 1, 2 και 3. Επομένως, δεν έχει ακόμη ανακοινώσει τις θέσεις της σχετικά με ζητήματα που αφορούν τη

¹ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Διεύθυνση Πολιτικής Άμυνας, Τομέας Διεθνούς Δικαίου, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 13 Μαΐου 2005.

² Αναφορά για το Άρθρο 7, Έντυπο Α, 30 Απριλίου 2006. Αναφέρεται ότι: «Το Συνέδριο της Οτάβα επικυρώθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση με το Νόμο της Βουλής Αρ. 2999 της 8 Απριλίου 2002 (Εφημερίδα της Κυβερνήσης, Φύλλο 71) και ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο». Επίσης, αναφέρεται ότι οι ποινικές κυρώσεις για παραβιάσεις της συνθήκης περιλαμβάνονται στα άρθρα 53, 55 και 56 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα 141 και 142 του Κοινού Ποινικού Κώδικα. Ακόμη, αναφέρεται ότι «κάθε απαγορευμένη από το Συνέδριο πράξη που έχει διαπράξει είτε στρατιωτικός είτε πολίτης θα μπορούσε να αποτελεί και παράβαση του Νόμου 2168 της 3 Σεπτεμβρίου 1993 όσον αφορά την νόμιμη χρήση και μεταφορά όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών υλών». Οι παραβάσεις του Νόμου 2168 και του Ποινικού Κώδικα τιμωρούνται ως πλημμελήματα και οι παραβάσεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα τιμωρούνται ως πλημμελήματα ή κακοουργήματα, ανάλογα με τις περιστάσεις.

³ Η Ελλάδα έχει καταθέσει ετήσιες αναφορές του Άρθρου 7 στις 6 Μαΐου 2005 (για το ημερολογιακό έτος 2004) και στις 7 Ιουλίου 2004 (δεν αναφέρεται η χρονική περίοδος). Και οι δύο αναφορές έχουν υποβληθεί σε διάταξη παραγράφων και όχι στη συνήθη διάταξη ελεύθερου κειμένου που χρησιμοποιούν τα Κράτη Μέλη.

συνεργασία στρατιωτικών επιχειρήσεων με Κράτη μη-Μέλη, την αποθήκευση ή μεταφορά των αποθηκευμένων ναρκών κατά προσωπικού στο εξωτερικό, τις αντιαρματικές νάρκες με ευαίσθητες ασφάλειες ή χωρίς μηχανισμό απασφάλισης και τον επιτρεπόμενο αριθμό ναρκών που θα παρακρατηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Η Ελλάδα είναι Κράτος Μέλος του Συνεδρίου Συμβατικών Όπλων και του Τροποποιημένου του Πρωτοκόλλου ΙΙ. Συμμετείχε στην Έβδομη Ετήσια Διάσκεψη των Κρατών Μελών για το Τροποποιημένο Πρωτόκολλο ΙΙ (Νοέμβριος 2005) και υπέβαλλε την απαιτούμενη από το Άρθρο 13 ετήσια αναφορά της στις 13 Δεκεμβρίου 2005. Τον Μάρτιο του 2006, στρατιωτικός εκπρόσωπος ανέφερε ότι η Ελλάδα σύντομα θα επικυρώσει το Πρωτόκολλο V σχετικά με τα κατάλοιπα πολέμου.⁴

Παραγωγή, Εμπορία, Αποθήκευση & Καταστροφή

Η Ελλάδα κατασκεύαζε στο παρελθόν νάρκες κατά προσωπικού αλλά και εισήγαγε από τη Γερμανία και τις ΗΠΑ.⁵ Πριν γίνει Κράτος Μέλος και για σειρά ετών είχε δικαιοστάσιο στην παραγωγή και εξαγωγή ναρκών κατά προσωπικού.

Σε όλες τις αναφορές του Άρθρου 7, η Ελλάδα έχει ανακοινώσει ότι διαθέτει 1.566.532 αποθηκευμένες νάρκες κατά προσωπικού, που περιλαμβάνουν πέντε τύπους: M2 (214.374), DM31 (794.400), M16 (553.359), M14 (3.895) και Ναρκοφόρα Βλήματα Πυροβολικού Κατά Προσωπικού ADAM (504).⁶ Κάθε βλήμα ADAM των 155 mm περιλαμβάνει 36 νάρκες κατά προσωπικού, επομένως τα 504 βλήματα εμπεριέχουν 18.144 νάρκες, ανεβάζοντας το συνολικό απόθεμα σε 1.584.676.

Τον Μάιο του 2005 αναφέρθηκε ότι έχει ολοκληρωθεί η μελέτη για το πρόγραμμα καταστροφής ναρκών και ο προϋπολογισμός έχει εγκριθεί. Έχει προκηρυχθεί διεθνής διαγωνισμός για την καταστροφή, ο οποίος ήταν σε εξέλιξη τον Ιούνιο του 2006.⁷ Η Ελλάδα δήλωσε ότι οι αποθηκευμένες νάρκες «πιθανόν να μεταφερθούν σε τρίτη χώρα για καταστροφή μέχρι το 2008. Πρέπει να κατατεθεί μια διεθνής προσφορά για αυτό. Οι νομικές και διοικητικές διαδικασίες είναι σε εξέλιξη».⁸

Η καταστροφή ναρκών κατά προσωπικού έχει συμπεριληφθεί στο συνολικό πρόγραμμα του Ελληνικού Στρατού σχετικά με την καταστροφή πολεμοφοδίων. Στρατιωτικός εκπρόσωπος ανέφερε στο Παρατηρητήριο Ναρκών ότι σχετικά με τις νάρκες ADAM υπάρχει το πρόβλημα της κατάψυξης πριν την καταστροφή τους διότι περιέχουν ίχνη απεμπλουτισμένου ουρανίου.⁹ Παρά τις προκλήσεις, η Ελλάδα διαβεβαιώνει ότι θα έχει ολοκληρώσει την καταστροφή του αποθέματος των ναρκών κατά προσωπικού μέχρι την 1^η Μαρτίου 2008, ημερομηνία που έχει οριστεί από τη Συνθήκη Κατάργησης Ναρκών.¹⁰

⁴ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006.

⁵ Η Ελλάδα έχει δηλώσει ότι «Κατά την επικύρωση του Συνεδρίου της Οτάβα δεν είχε στην κυριότητά της εγκαταστάσεις παραγωγής ναρκών κατά προσωπικού». Αναφορά για το Άρθρο 7, Έντυπο F, 30 Απριλίου 2006.

⁶ Πρόσφατη αναφορά για το Άρθρο 7, Έντυπο B, 30 Απριλίου 2006. Παρόλα αυτά η Αναφορά για το Άρθρο 7 της 7^{ης} Ιουλίου 2004 αναφέρει 1.565.532 αποθηκευμένες νάρκες.

⁷ Απάντηση του Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, σε προσχέδιο αναφοράς του Παρατηρητηρίου Ναρκών που λήφθηκε στις 10 Ιουνίου 2006 (Αθήνα).

⁸ Αναφορά για το Άρθρο 7, Έντυπο F, 30 Απριλίου 2006.

⁹ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006.

¹⁰ email από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 10 Μαΐου 2006.

Αποθηκευμένες Νάρκες για Έρευνα και Εκπαίδευση

Σε όλες τις αναφορές του Άρθρου 7, η Ελλάδα έχει ανακοινώσει ότι θα παρακρατήσει για εκπαιδευτικούς και αναπτυξιακούς σκοπούς 7.224 νάρκες κατά προσωπικού, που θα περιλαμβάνουν νάρκες M2 (1.512), DM31 (1.512), M16 (420), και M14 (3.780).¹¹

Εκπρόσωποι της Ελληνικής κυβέρνησης παρείχαν στο Παρατηρητήριο Ναρκών λεπτομερή ανάλυση της απόφασης για την παρακράτηση των 7.224 ναρκών κατά προσωπικού (Ιούνιος 2005).¹² Τον Ιούνιο του 2006 έγινε ξανά λεπτομερής ανάλυση του θέματος. Η εξήγηση είναι ότι οι νάρκες είναι απαραίτητες στον στρατό για να διατηρήσει την ικανότητα της ναρκοθέτησης, μιας και πρέπει να διαθέτει «την επιχειρησιακή ικανότητα να ναρκοθετεί ή να εκκαθαρίζει ένα τυπικό ναρκοπέδιο των 100 μέτρων σε βάθος 60 μέτρων της μικρότερης δυνατής πυκνότητας, όπως αυτή η τεχνική επιχείρηση περιγράφεται στα εγχειρίδια πεδίου του NATO».¹³

Στην αναφορά για το Άρθρο 7 του Απριλίου 2006, η Ελλάδα δεν χρησιμοποίησε το διευρυμένο έντυπο D σχετικά με τις νάρκες που διατηρεί, η οποία συμφωνήθηκε στην Έκτη Συνάντηση των Κρατών Μελών το Δεκέμβριο του 2005.

Το πρόβλημα των Ναρκών & Άλλων Καταλοίπων Πολέμου

Στην Ελλάδα υπάρχει ζήτημα ναρκοπεδίων και καταλοίπων πολέμου (ERW). Η χώρα έχει διατηρήσει ναρκοπέδια κατά μήκος του ποταμού Έβρου στα έντονα στρατιωτικοποιημένα σύνορα της με την Τουρκία από τα μέσα της δεκαετίας του '70. Το 2004, αποκαλύφθηκε ότι, εκτός από τις νάρκες κατά τροχοφόρων οχημάτων, υπάρχουν 24.751 νάρκες κατά προσωπικού στα ναρκοπέδια του Έβρου που περιλάμβαναν 2.162 νάρκες M2 και 22.589 νάρκες M16.¹⁴

Το Σεπτέμβριο του 2005, το Υπουργείο Άμυνας δήλωσε ότι οι συνοριακές περιοχές με τις χώρες Βουλγαρία, Αλβανία και Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM) είναι ελεύθερες από νάρκες.¹⁵ Παρόλα αυτά, το Υπουργείο Άμυνας έχει επιβεβαιώσει σε αρκετές περιπτώσεις ότι σε αυτές τις περιοχές υπάρχει η υποψία παρουσίας ναρκών και εκρηκτικών μηχανισμών, πιθανόν κατάλοιπα του Εμφυλίου (1947-1949) και του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Αναφέρεται ότι οι ύποπτες περιοχές δεν διαθέτουν πλέον περίφραξη και δεν αποτελούν κίνδυνο για τον πληθυσμό.¹⁶ Το Παρατηρητήριο Ναρκών παρείχε σχετικές λεπτομέρειες στην αναφορά του έτους 2004.¹⁷

¹¹ Αναφορά για το Άρθρο 7, Έντυπο D, 30 Απριλίου 2006 - Αναφορά για το Άρθρο 7, Παράγραφος 2, 6 Μαΐου 2005 - Αναφορά για το Άρθρο 7, Παράγραφος 2, 7 Ιουλίου 2004.

¹² Συνέντευξη στο Παρατηρητήριο Ναρκών της ελληνική αντιπροσωπεία στις συνεδριάσεις της Διαρκούς Επιτροπής, Γενεύη, 16 Ιουνίου 2005.

¹³ Απάντηση του Αντισυνταγματάρχη Βασιλείου Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, σε προσχέδιο αναφοράς του Παρατηρητηρίου Ναρκών που λήφθηκε στις 10 Ιουνίου 2006 (Αθήνα).

¹⁴ Αναφορά Άρθρου 7, Παράγραφος 2, 7 Ιουλίου 2004, προφορική ενημέρωση εκπροσώπου του Υπουργείου Εξωτερικών προς τον γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, Νέα Υόρκη, 23 Ιουνίου 2004. Ο Αντισυνταγματάρχης Βασιλείος Μακρής ανέφερε ότι η Ελλάδα χρησιμοποιεί μόνο αντιαερματικές νάρκες και δεν χρησιμοποιεί καμία νάρκη για χρήση κατά οποιοδήποτε οχήματος ελαφρύτερου από άρμα. Όμως, η απαιτούμενη πίεση για την πυροδότηση της αντιαερματικής νάρκης είναι περίπου 180 κιλά. email από τον Αντισυνταγματάρχη Βασιλείο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 30 Μαΐου και 8 Ιουνίου 2006.

¹⁵ E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασιλείο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 14 Σεπτεμβρίου 2005.

¹⁶ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασιλείο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006, τηλεφωνική συνέντευξη στις 17 Μαΐου 2006 και email στις 19 Μαΐου 2006 - Αναφορά Άρθρου 13 του Τροποποιημένου Πρωτοκόλλου II, Έντυπο B, 13 Δεκεμβρίου 2005.

¹⁷ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2004, σελ. 462-463.

Το Υπουργείο Άμυνας ανέφερε ότι υπάρχουν άλλες ύποπτες περιοχές για νάρκες και άλλα κατάλοιπα πολέμου στην ενδοχώρα και σε διάφορα νησιά.¹⁸ Οι ελληνικές αναφορές για το Άρθρο 7 παρέχουν πληροφορίες μόνο σχετικά με τη θέση των ναρκοθετημένων περιοχών στην περιοχή του Έβρου.¹⁹

Σε δύο χρονικές περιόδους με έντονες βροχοπτώσεις (Μάρτιος 2005 και Ιανουάριος 2006) πλημμύρησαν πολλά ναρκοπέδια στα σύνορα με την Τουρκία και ανέβηκε σημαντικά η στάθμη του ποταμού με αποτέλεσμα να προκύψουν ανησυχίες για την πιθανότητα μετατόπισης των ναρκών. Τον Μάιο του 2006, το Υπουργείο Άμυνας επιβεβαίωσε ότι οι πλημμύρες δεν επηρέασαν τις νάρκες, ούτε τις προγραμματισμένες εργασίες εκκαθάρισης ναρκών.²⁰

Πρόγραμμα Αντιμετώπισης Ναρκών

Η ευθύνη για την εκκαθάριση των ναρκών βαρύνει το Υπουργείο Άμυνας και εκτελείται από το Τάγμα Εκκαθάρισης Εδάφους Ναρκοπεδίων (TENX), το οποίο συγκροτήθηκε το 1954. Το τάγμα αποτελείται από 260 άνδρες χωρισμένους σε 15 ομάδες, ενώ συμμετέχουν 20 πολίτες πυροτεχνουργοί.²¹

Δεν υπάρχει εθνική νομοθεσία για δράση ενάντια στις νάρκες. Το Υπουργείο Άμυνας δηλώνει ότι το τάγμα εκκαθάρισης ναρκών συμβαδίζει με τους Διεθνείς Κανόνες Ενεργειών για Νάρκες (IMAS) και τις προδιαγραφές του NATO για εξοπλισμούς εκκαθάρισης ναρκών, δομή ομάδων, περίφραξη και σηματοδότηση. Πληροφορίες για ενέργειες σχετικές με νάρκες βρίσκονται αποθηκευμένες σε βάση δεδομένων, στην οποία έχει πρόσβαση μόνο το Γενικό Επιτελείο Στρατού και το Προσωπικό Άμυνας.²²

Στρατηγικός Σχεδιασμός & Πρόοδος

Δεν υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός για δράση ενάντια στις νάρκες. Σύμφωνα με το Υπουργείο Άμυνας, το σχέδιο της Ελλάδας είναι να εκκαθαρίσει όλες τις νάρκες κατά προσωπικού στις ναρκοθετημένες περιοχές πριν την προθεσμία που έχει καθοριστεί από την Συνθήκη Κατάργησης Ναρκών.²³ Στις συναντήσεις της Διαρκούς Επιτροπής (Μάιος 2006), η Ελλάδα δήλωσε ότι έχει εκκαθαριστεί το 47% των ναρκών κατά προσωπικού στις ναρκοθετημένες περιοχές.²⁴ Από τις 24.751 νάρκες κατά προσωπικού στα ναρκοπέδια του Έβρου έχουν εκκαθαριστεί οι 10.002 (40%) μεταξύ Σεπτεμβρίου 2003 και 10 Απριλίου 2006.²⁵ Το 2005 είχε σχεδιαστεί η εκκαθάριση 3.035 ναρκών κατά προσωπικού, αλλά αναφέρθηκε εκκαθάριση 6.835

¹⁸ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ. 366 και Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2004, σελ. 462-463.

¹⁹ Αναφορά Άρθρου 7, Έντυπο C, 30 Απριλίου 2006 και Αναφορά Άρθρου 7, παράγραφος 1, 6 Μαΐου 2005.

²⁰ «Συναγερισμός για νάρκες στον πλημμυρισμένο Έβρο», eKathimerini (ελληνική εφημερίδα στο διαδίκτυο, ελληνική έκδοση) 8 Μαρτίου 2005 - Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006, τηλεφωνική συνέντευξη στις 17 Μαΐου 2006 και email στις 19 Μαΐου 2006.

²¹ E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 19 Μαΐου 2006.

²² Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 13 Μαΐου 2005 και τηλεφωνική συνέντευξη στις 17 Μαΐου 2006.

²³ Τηλεφωνική συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 17 Μαΐου 2006 – Βλ. Αναφορά Παρατηρητηρίου Ναρκών του έτους 2004, σελ. 463.

²⁴ Δήλωση της ελληνικής αντιπροσωπείας στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής σχετικά με την Εκκαθάριση Ναρκών, την Εκπαίδευση για τους Κινδύνους των Ναρκών και τις Τεχνολογίες Δράσης Ναρκών, Γενεύη, 10 Μαΐου 2006.

²⁵ Αναφορά Άρθρου 7, Έντυπα C και G, 30 Απριλίου 2006.

ναρκών (περισσότερες από τις διπλάσιες).²⁶ Υπολογίστηκε ότι για το έτος 2006 θα εκκαθαριστούν 5.814 νάρκες κατά προσωπικού και 3.853 αντιαρματικές νάρκες από τα ναρκοπέδια του Έβρου.²⁷

Το Προσωπικό του Υπουργείου Άμυνας υπολόγισε το ετήσιο κόστος των επιχειρήσεων για την εκκαθάριση των ναρκών στην Ελλάδα σε περίπου 3,3 εκατομμύρια € (περίπου \$ 4,1 εκατομμύρια).²⁸

Σύνοψη Προσπαθειών για Συμμόρφωση με το Άρθρο 5

Σύμφωνα με το Άρθρο 5 της Συνθήκης Κατάργησης Ναρκών, η Ελλάδα πρέπει να καταστρέψει όλες τις νάρκες κατά προσωπικού στις ναρκοθετημένες περιοχές της επικράτειας ή ελέγχου της το συντομότερο δυνατόν, αλλά όχι αργότερα από την 1^η Μαρτίου 2014. Στις συναντήσεις της Διαρκούς Επιτροπής (Μάιος 2006) η χώρα δήλωσε ότι «σύμφωνα με τον μέχρι τώρα ρυθμό προόδου, η Ελλάδα θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις εκκαθάρισης ναρκών μέχρι το 2014, προθεσμία που ορίζεται από τη Συνθήκη, με μεγάλη πιθανότητα να έχει ολοκληρώσει νωρίτερα».²⁹ Το 2005 είχε δηλώσει ότι «η εκκαθάριση ναρκών αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί εντός του 2011, δηλαδή τρία χρόνια νωρίτερα από την προθεσμία που ορίστηκε από το Συνέδριο της Οτάβα».³⁰

Αποναρκοποίηση

Πέντε ομάδες του Τάγματος TENX εργάστηκαν στα ναρκοπέδια του Έβρου το 2005. Άλλες δέκα ομάδες παρατάχθηκαν σε άλλες περιοχές με νάρκες και άλλα κατάλοιπα πολέμου, όπως τα βουνά Γράμμος και Βίτσι στο βορειοδυτικό τμήμα της χώρας. Για τις επιχειρήσεις εκκαθάρισης και επιτήρησης χρησιμοποιήθηκαν χειρονακτικοί μέθοδοι και ειδικά εκπαιδευμένο σκύλοι στην ανίχνευση ναρκών.³¹

Προσδιορισμός Ναρκοθετημένων Περιοχών

Έρευνες & Εκτιμήσεις

Το 2005 το τάγμα TENX ερεύνησε 23 ύποπτες περιοχές καλύπτοντας 2.247.836 τετραγωνικά μέτρα σε διάφορες τοποθεσίες, κυρίως στο Γράμμο και το Βίτσι. Το προσωπικό του Υπουργείου Άμυνας όμως δήλωσε ότι καμία από αυτές τις περιοχές δεν είναι ελεύθερες για χρήση ως αποτέλεσμα της έρευνας. Το Παρατηρητήριο Ναρκών είχε αναφέρει στο παρελθόν ότι το 2004, το τάγμα TENX είχε ερευνήσει 808.169 τετραγωνικά μέτρα σε ύποπτες τοποθεσίες και είχε χαρακτηρίσει 379.590

²⁶ E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 25 Μαΐου 2006.

²⁷ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006.

²⁸ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ. 368. Η μέση τιμή συναλλάγματος για το έτος 2005: 1€ = \$1,2449 έχει χρησιμοποιηθεί σε όλη την αναφορά (Ομοσπονδιακό Απόθεμα ΗΠΑ, *Ετήσια Κατάσταση Τιμών Συναλλάγματος*, 3 Ιανουαρίου 2006).

²⁹ Δήλωση της ελληνικής αντιπροσωπείας στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής σχετικά με την Εκκαθάριση Ναρκών, την Εκπαίδευση για τους Κινδύνους των Ναρκών και τις Τεχνολογίες Δράσης Ναρκών, Γενεύη, 10 Μαΐου 2006.

³⁰ Αναφορά Άρθρου 7, 6 Μαΐου 2005, σελ. 1.

³¹ Τηλεφωνική συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 17 Μαΐου 2006.

τετραγωνικά μέτρα ελεύθερα για το κοινό, περιοχή που φαίνεται να έχει ελευθερωθεί μετά από εκκαθάριση.³²

Σήμανση & Περίφραξη

Τα ναρκοπέδια κατά μήκος του ποταμού Έβρου έχουν διπλή περιμετρική περίφραξη και επομένως υπερβαίνουν τις προδιαγραφές του ΝΑΤΟ. Επιπλέον, μέσα στο 2005 και τις αρχές του 2006, η Ελλάδα ενίσχυσε την υπάρχουσα περίφραξη με δέκα χιλιόμετρα συρματοπλέγμα για να αποτρέψει τους λαθρομετανάστες να κόβουν την περίφραξη για να περνούν τα σύνορα.³³ Έχει αναφερθεί ότι σε ύποπτες περιοχές για ύπαρξη ναρκών και άλλων καταλοίπων πολέμου που βρίσκονται σε άλλα μέρη της Ελλάδας έχουν αφαιρεθεί οι περιφράξεις διότι δεν αποτελούν κίνδυνο στον πληθυσμό.³⁴

Κατά τη διάρκεια της διερεύνησης των ναρκοθετημένων περιοχών πριν την εκκαθάριση, το τάγμα TENX διατηρεί τη σήμανση αυτών των περιοχών με ταινία.³⁵

Εκκαθάριση Ναρκών & Καταλοίπων Πολέμου

Το 2005 απομακρύνθηκαν 6.835 νάρκες κατά προσωπικού από την περιοχή του Έβρου.³⁶ Εκπρόσωποι δήλωσαν ότι για την αντικατάσταση των ναρκών κατά προσωπικού χρησιμοποιήθηκαν «τυποποιημένες» αντιαρματικές νάρκες χωρίς μηχανισμό απασφάλισης.³⁷ Σύμφωνα με τον επιχειρησιακό και αμυντικό σχεδιασμό του Υπουργείου Άμυνας, μερικά ναρκοπέδια έχουν εκκαθαριστεί πλήρως.³⁸ Η εκκαθάριση των ναρκοπεδίων του Έβρου από νάρκες κατά προσωπικού ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2003, αμέσως μετά την επικύρωση της Συνθήκης Κατάργησης Ναρκών.³⁹

Το τάγμα TENX διεξήγαγε εκκαθαρίσεις και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, κυρίως στις περιοχές του Γράμμου και του Βίτσι που περιλαμβάνουν νάρκες, παγίδες, UXO, και άλλα κατάλοιπα του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Το 2005 εκκαθαρίστηκαν επτά ύποπτες περιοχές έκτασης 421.966 τετραγωνικών μέτρων και αφαιρέθηκαν και καταστράφηκαν: 11 νάρκες κατά προσωπικού, 3 αντιαρματικές νάρκες και 558 κατάλοιπα πολέμου (ERW).⁴⁰ Το Υπουργείο Άμυνας δήλωσε ότι οι περιοχές που εκκαθαρίστηκαν στο Γράμμο και το Βίτσι χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκοτόπια και χώροι αναψυχής.⁴¹

³² E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 18 Ιουνίου 2005.

³³ Αναφορά Άρθρου 7, παράγραφος 2, 6 Μαΐου 2005 - Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006 και τηλεφωνική συνέντευξη στις 17 Μαΐου 2006.

³⁴ Συνέντευξη με τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 30 Μαρτίου 2004, τηλεφωνική συνέντευξη στις 17 Μαΐου 2006 και email στις 19 Μαΐου 2006 - Αναφορά για το Άρθρο 13 του Τροποποιημένου Πρωτοκόλλου II, Έντυπο Β, 13 Δεκεμβρίου 2005.

³⁵ E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 26 Μαΐου 2006.

³⁶ E-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 25 Μαΐου 2006.

³⁷ Παρόλα αυτά δεν έχει αντικατασταθεί κάθε νάρκη κατά προσωπικού με αντιαρματική νάρκη - e-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 30 Μαΐου 2006.

³⁸ Τηλεφωνική συνέντευξη από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 17 Μαΐου 2006.

³⁹ e-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 18 Ιουνίου 2005.

⁴⁰ e-mail από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 26 Μαΐου 2006.

⁴¹ Τηλεφωνική συνέντευξη από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 17 Μαΐου 2006.

Το 2006 ολοκληρώθηκε η διαδικασία επιθεώρησης των ναρκοπεδίων σε περιοχές των συνόρων με τη Βουλγαρία, οι οποίες εκκαθαρίστηκαν μετά τη συμφωνία του 1997. Παρόλα αυτά, το Υπουργείο Άμυνας δήλωσε ότι στην ευρύτερη περιοχή των συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας ακόμη υπάρχουν ύποπτες περιοχές που ερευνούνται και εκκαθαρίζονται από το τάγμα TENX.⁴²

Στις 14 Ιουνίου 2005, πυροτεχνουργός του Τάγματος TENX έχασε τη ζωή του στα ναρκοπέδια του Έβρου, καθώς απόπλιζε νάρκη κατά προσωπικού τύπου M16.⁴³ Σύμφωνα με το πόρισμα της έρευνας που διεξήχθη από το προσωπικό του Υπουργείου Άμυνας και έναν στρατιωτικό εισαγγελέα, το ατύχημα οφειλόταν σε αμέλεια του πυροτεχνουργού. Οι προδιαγραφές και οι διαδικασίες για τις εκκαθαρίσεις ναρκών δεν έχουν τροποποιηθεί.⁴⁴

Χρηματοδότηση & Υποστήριξη

Τον Φεβρουάριο του 2006, η Ελλάδα συνεισέφερε 1,9 εκατομμύρια € (\$ 2.363.310) για δράσεις σχετικές με νάρκες στο Ιράκ μέσω του Διεθνούς Ταμείου Υποδομών για την Ανοικοδόμηση του Ιράκ (IRFFI). Η δέσμευση για χρηματοδότηση είχε αναληφθεί τον Ιούνιο του 2005.⁴⁵ Το 2004 η Ελλάδα συνεισέφερε 1,9 εκατομμύρια € για επιχειρήσεις αποναρκοποίησης στο Ιράκ και τον Λίβανο.⁴⁶

Θύματα Ναρκοπεδίων

Το 2005, τουλάχιστον 7 άνθρωποι (συμπεριλαμβάνεται και ο πυροτεχνουργός) έχασαν τη ζωή τους και 1 τραυματίστηκε σοβαρά στα ναρκοπέδια του Έβρου. Παρουσιάζεται σημαντική μείωση σε σύγκριση με το 2004, οπότε τουλάχιστον 16 άνθρωποι είχαν χάσει τη ζωή τους και άλλοι 8 είχαν τραυματιστεί σοβαρά.⁴⁷

Στις 4 Απριλίου, ένας Μαυριτανός και ένας Τυνήσιος σκοτώθηκαν στον Έβρο και ένας Ιρακινός τραυματίστηκε και νοσηλεύτηκε στο νοσοκομείο του Διδυμοτείχου. Στις 28 Μαΐου, δύο Γεωργιανοί σκοτώθηκαν στα ναρκοπέδια του Έβρου στην προσπάθειά τους να εισέλθουν στη χώρα από την Τουρκία. Στις 14 Ιουνίου 2005, ένας Έλληνας στρατιώτης σκοτώθηκε από νάρκη κατά τη διάρκεια επιχείρησης εκκαθάρισης ναρκοπεδίου στον Έβρο.⁴⁸ Στις 9 Δεκεμβρίου 2005, δύο λαθρομετανάστες σκοτώθηκαν σε ναρκοπέδιο του Έβρου (η εθνικότητά τους δεν είναι γνωστή).⁴⁹

Δεν αναφέρθηκαν νέες απώλειες από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2006.

Μεταξύ 2001 και 2005, το 4^ο Σώμα Στρατού, το οποίο είναι υπεύθυνο για την περιοχή του Έβρου, κατέγραψε 47 περιστατικά σχετικά με νάρκες στα οποία: 24

⁴² Συνέντευξη από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, 13 Μαΐου 2006 και email στις 19 Μαΐου 2006.

⁴³ «Έλληνας στρατιώτης σκοτώνεται κατά τη διάρκεια επιχείρησης απεναρκοποίησης κοντά στα σύνορα με την Τουρκία», *Associated Press* (Αθήνα) 14 Ιουνίου 2005.

⁴⁴ Τηλεφωνική συνέντευξη από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 17 Μαΐου 2006.

⁴⁵ IRFFI, «Δεσμεύσεις στο IRFFI και ανοικοδόμηση του Ιράκ στην Διευρυμένη Συνάντηση Χορηγών του IRFFI», 18 Ιουλίου 2005 - Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη του Ιράκ, «Εγκύκλιος», Ιανουάριος 2006, παράγραφος 1.

⁴⁶ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ.368

⁴⁷ στο ίδιο

⁴⁸ στο ίδιο

⁴⁹ «Θάνατοι από Νάρκες», *eKathimerini*, 10 Δεκεμβρίου 2005.

άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 23 τραυματίστηκαν (οι 17 αναφέρθηκαν ως ελαφροί τραυματισμοί).⁵⁰ Για την ίδια χρονική περίοδο το Παρατηρητήριο Ναρκών κατέγραψε τουλάχιστον 67 θύματα (47 νεκροί και 20 τραυματίες), οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν πολίτες ξένων χωρών.⁵¹

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας υπολογίζει ότι μεταξύ 1987 και Νοεμβρίου 2004, 66 άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους και 149 έχουν τραυματιστεί από νάρκες στην περιοχή του Έβρου στα σύνορα με την Τουρκία.

Από την έναρξη των επιχειρήσεων του τάγματος TENX πριν 52 χρόνια και μέχρι το τέλος του 2004, έχουν καταγραφεί 47 θύματα στρατιωτικοί: 30 έχασαν τη ζωή τους και 17 τραυματίστηκαν.⁵²

Υποστήριξη στους Επιζώντες Πολιτική για τους Αναπήρους & Πράξη

Στο Πρώτο Συνέδριο Επιθεώρησης που διοργανώθηκε στο Ναϊρόμπι (Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2004), ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Βασίλειος Μιχαλολιάκος δήλωσε ότι «σε εθνικό επίπεδο και μέχρι να εκκαθαριστούν όλες οι νάρκες κατά προσωπικό από τα βορειοανατολικά μας σύνορα, η Ελλάδα θα συνεχίσει να παρέχει πλήρη ιατρική περίθαλψη στους τραυματισμένους από νάρκες λαθρομετανάστες. Ακόμη, η χώρα μου βλέπει θετικά την πιθανότητα της κάλυψης των εξόδων προσθετικών μελών καθώς και της σχετικής εκπαίδευσης για αυτούς τους αθώους και ανυποψίαστους ανθρώπους...».⁵³ Τον Μάιο του 2005, ο Υφυπουργός δήλωσε ότι έχει προβεί σε ενέργειες με στόχο την εξεύρεση πόρων για προσθετικά μέλη και ψυχολογική υποστήριξη για τους επιζώντες ατυχημάτων με νάρκες.⁵⁴

Παρόλα αυτά, το Παρατηρητήριο Ναρκών έχει βρει μόνο μία περίπτωση εφαρμογής αυτών των δηλώσεων. Δεν υπάρχουν στοιχεία για παροχή πλήρους υποστήριξη στους επιζώντες τα προηγούμενα χρόνια.

Τον Απρίλιο του 2006, ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, μετά από παρέμβαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας, έδωσε εντολές να καλυφθεί το κόστος των προσθετικών μελών για έναν άντρα που τραυματίστηκε το 2002 στα ναρκοπέδια του Έβρου, το οποίο ανέρχεται σε 4.000 € (περίπου \$ 5.000).⁵⁵ Αναφέρθηκε ότι η παροχή βοήθειας σε δεύτερο άτομο που είχε τραυματιστεί το 2002 ήταν υπό συζήτηση. Αυτή μάλλον είναι η πρώτη φορά που ένας πολίτης επιζών από νάρκη έλαβε αυτού του είδους τη βοήθεια στην Ελλάδα, μιας και ο ερευνητής του Παρατηρητηρίου Ναρκών στη χώρα δεν ανακάλυψε άλλες περιπτώσεις στη μακρόχρονη έρευνά του.

Τον Ιούλιο του 2006 το Υπουργείο Εξωτερικών και το Προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας γνωστοποίησε ότι η διυπουργική επικοινωνία για την παροχή βοήθειας στους επιζώντες παραμένει στρατηγική πρόκληση. Προγραμματίστηκε

⁵⁰ Συνέντευξη από τον Αντισυνταγματάρχη Βασίλειο Μακρή, Προσωπικό Ελληνικής Εθνικής Άμυνας, Αθήνα 29 Μαρτίου 2006.

⁵¹ Ανάλυση του Παρατηρητηρίου Ναρκών των δεδομένων για τις απώλειες που έχουν συλλεχθεί από τα ΜΜΕ για τα έτη 2001-2005, 5 Ιουνίου 2006. Η αντιπαραβολή των πληροφοριών από τις αναφορές των ΜΜΕ είναι πιθανόν να αντιπροσωπεύουν έναν μικρότερο αριθμό θυμάτων από τον πραγματικό. Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2004, σελ. 465.

⁵² Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ.368.

⁵³ Δήλωση του Β.Ι. Μιχαλολιάκου, Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας, Πρώτο Συνέδριο Επιθεώρησης, Ναϊρόμπι, 29 Νοεμβρίου - 9 Δεκεμβρίου 2004.

⁵⁴ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ.369.

⁵⁵ Τηλεφωνική συνέντευξη με τον Δρ. Θεόδωρο Γρίβα, Χειρουργό Ορθοπεδικό, Γενικό Αρχηγείο Προσωπικού Άμυνας, Αθήνα, 20 Απριλίου 2006.

συνάντηση των υπουργείων Δημόσιας Τάξης, Δικαιοσύνης, Άμυνας, Υγείας και Εξωτερικών για να επιβεβαιωθούν οι διαδικασίες που θα ακολουθούν τα σχετικά υπουργεία για τη διασφάλιση της περιθάλψης των επιζώντων. Αναμένεται πρόοδος σχετικά με την διυπουργική επικοινωνία και επομένως την παροχή περιθάλψης στους επιζώντες από τον Σεπτέμβριο του 2006.⁵⁶

Κατά την υποβολή της αναφοράς για το Άρθρο 7 του έτους 2005, η Ελλάδα δεν περιέλαβε την παροχή βοήθειας στα θύματα που αναφερόταν στο προαιρετικό έντυπο J για λεπτομέρειες σχετικά με την παροχή βοήθειας στους επιζώντες. Δεν υπάρχει αρκετή πληροφόρηση σχετικά με τα θύματα ναρκών και τις διαθέσιμες υπηρεσίες στους επιζώντες συγκριτικά με τον σημαντικό αριθμό θυμάτων ναρκών κάθε χρόνο. Η κατάσταση παραμένει όπως στην προηγούμενη αναφορά: Η Ελλάδα υποστηρίζει ότι οι επιζώντες λαμβάνουν πλήρη υποστήριξη για την αποκατάστασή τους, συμπεριλαμβανομένων των προσθετικών μελών, και ότι όλα τα έξοδα καλύπτονται από το εθνικό σύστημα υγείας, ενώ το Παρατηρητήριο Ναρκών δεν έχει βρει αποδεικτικά στοιχεία για την χρηματοδότηση της παροχής και επισκευής των προσθετικών μελών, αλλά ούτε για μακρόχρονη φροντίδα και αποκατάσταση. Η επείγουσα ιατρική βοήθεια παρέχεται χωρίς χρέωση.⁵⁷

Τα θύματα των ναρκών στο νότιο τμήμα του Έβρου νοσηλεύονται συνήθως στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Αλεξανδρούπολης και αυτά των κεντρικών και βορειών περιοχών στο Γενικό Νοσοκομείο Διδυμοτείχου και σε Στρατιωτικά νοσοκομεία. Το Στρατιωτικό Ιατρικό προσωπικό παρέχει την επείγουσα ιατρική βοήθεια και η μεταφορά των θυμάτων από τα ναρκοπέδια γίνεται από το Τάγμα TENX.⁵⁸

Τον Ιούνιο του 2005 έλαβαν χώρα συζητήσεις μεταξύ του ερευνητή του Παρατηρητηρίου Ναρκών και του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αναφορικά με το ανθρωπιστικό καθεστώς για τους επιζώντες από νάρκες, οι οποίοι είναι συνήθως πρόσφυγες που ζητούν άσυλο ή λαθρομετανάστες. Τον Σεπτέμβριο του 2005, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ξεκίνησε τη διαδικασία εξέτασης των φακέλων οκτώ επιζώντων από νάρκες οι οποίοι αιτήθηκαν ένταξη σε καθεστώς προσφύγων.⁵⁹ Στις αρχές του 2006 χορηγήθηκε άσυλο σε έναν από τους επιζώντες (από το Μπουρούντι) μετά από έφεση κατά της αρνητικής απόφασης στην πρώτη του αίτηση, ενώ δεν εγκρίθηκε σύνταξη αναπηρίας.⁶⁰ Δεν έχει αναφερθεί κάποια άλλη εξέλιξη από τον Ιούνιο του 2006.

Η ελληνική νομοθεσία προστατεύει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και διασφαλίζει την ένταξή τους στην κοινωνία. Το Υπουργείο Πρόνοιας είναι υπεύθυνο για την προστασία τους και ο κοινοβουλευτικός επίτροπος για την κοινωνική πρόνοια είναι υπεύθυνος για τα παράπονα που σχετίζονται με άτομα με ειδικές ανάγκες και ειδικότερα με την απασχόληση, την κοινωνική ασφάλεια και την μετακίνηση. Παρόλα αυτά, η ερμηνεία της νομοθεσίας δεν είναι ξεκάθαρη. Το 2005 ο κοινοβουλευτικός επίτροπος ανέφερε ότι περίπου το 60% των ατόμων με αναπηρία δεν κατάφεραν να ωφεληθούν από τις πολιτικές δράσης για την επαγγελματική αποκατάσταση, ούτε είχαν επαρκή ενημέρωση σχετικά με τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη λήψη παροχών σύμφωνα με το νόμο. Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος δήλωσε ότι η ανεργία ήταν το μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα για τα

⁵⁶ email από τον Στέλιο Ζαχαρίου, Ειδικό Επιστημονικό Σύμβουλο, Υπουργείο Εξωτερικών, Αθήνα, 9 Ιουλίου 2006.

⁵⁷ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ.369 - Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2004, σελ.465-466.

⁵⁸ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2004, σελ.465-466.

⁵⁹ Βλ. Αναφορά του Παρατηρητηρίου Ναρκών για το έτος 2005, σελ.369.

⁶⁰ Louisa O' Brien «Εκκαθαρίζοντας την Ελλάδα από τη μάζιγα των ναρκών», eKathimerini, 1 Μαρτίου 2006.

άτομα με αναπηρίες και σύστησε στην κυβέρνηση τη δημιουργία νέας νομοθεσίας ή την τροποποίηση της ήδη υπάρχουσας⁶¹.

⁶¹ Υπουργείο Εσωτερικών των ΗΠΑ, «Αναφορές Εφαρμογών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – 2005: Ελλάδα», Ουάσινγκτον, ΗΠΑ, 8 Μαρτίου 2006.